

ULAGANJE U BUDUĆNOST

MINIVODIČ ZA POSLOVNU ZAJEDNICU

Norme za industrijske proizvode

 MINPO

 BIZimpact

Ovaj projekt
sufinancira
Europski fond za
regionalni razvoj

Ministarstvo poduzetništva i obrta (MINPO)

Ulica grada Vukovara 78
10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: +385 (0)1 610 6111
E-pošta: pitanja@minpo.hr
www.minpo.hr

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO)

Prilaz Gjure Deželića 7
10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: +385 (0)1 488 1000
E-pošta: hamagbicro@hamagbicro.hr
www.hamagbicro.hr

Hrvatska gospodarska komora (HGK)

Rooseveltov trg 2, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: +385 (0)1 456 1555
E-pošta: hgk@hgk.hr
www.hgk.hr

Hrvatska obrtnička komora (HOK)

Ilica 49/II
10002 Zagreb, Hrvatska
Tel: +385 (0)1 480 6666
E-pošta: hok@hok.hr
www.hok.hr

Hrvatska udruga poslodavaca (HUP)

Radnička cesta 52/1
10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: +385 (0)1 489 7555
E-pošta: hup@hup.hr
www.hup.hr

Hrvatski centar za zadružno poduzetništvo

Amruševa 8/1
10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: +385 (0)1 487 0053
E-pošta: hsz@hsz.t-com.hr
www.zadruga.hr

MINIVODIČ ZA POSLOVNU ZAJEDNICU

Norme za industrijske proizvode

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA

EUROPSKA UNIJA

Ovaj projekt
sufinancira
Europski fond za
regionalni razvoj

 MINPO

 BIZimpact

Sadržaj

Predgovor	5
Uvod	7
Normizacija	8
Hrvatska normizacija	8
Koristi od primjene norma za mala i srednja poduzeća (MSP)	9
Uključenost svih zainteresiranih strana	11
Usklađeno europsko tehničko zakonodavstvo	11
Primjena norma u tehničkom zakonodavstvu	12
Ocjenjivanje sukladnosti i tijela za ocjenjivanje sukladnosti	13
Akreditacija	13
EC izjava o sukladnosti	15
Označivanje sukladnosti i oznaka CE	15
Implikacije za hrvatsko gospodarstvo	18
Alati za prilagodbu unutarnjem tržištu EU	19
Ostala izvozna tržišta	28
Najčešća pitanja	31
Gdje do informacija?	33
Publikacije dostupne u elektroničkome formatu	36
Poveznice na internetske stranice s dodatnim informacijama	37

Predgovor

Provedba projekta "Poboljšavanje informiranosti hrvatske poslovne zajednice – BIZImpact II" trajat će od ožujka 2013. do ožujka 2015. godine. Projekt je dio „Operativnog programa za regionalnu konkurentnost 2007-2013“ koji je financiran sredstvima IPA programa Europske unije i Vlade Republike Hrvatske.

Projekt BIZImpact II u svom radu uključuje brojne institucije koje svojim djelokrugom u potpunosti obuhvaćaju sektor maloga gospodarstva u Republici Hrvatskoj:

- Ministarstvo poduzetništva i obrta (MINPO);
- Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG BICRO);
- Hrvatska gospodarska komora (HGK);
- Hrvatska obrtnička komora (HOK);
- Hrvatska udruga poslodavaca (HUP);
- Hrvatski centar za zadružno poduzetništvo (HCZP).

Projekt BIZImpact II obuhvaća četiri komponente:

- Komponenta 1: Procjena ekonomskih učinaka za MSP-e;
- Komponenta 2: Razvoj procesa savjetovanja/javno-privatnih dijaloga s poslovnom zajednicom;
- Komponenta 3: Širenje informacija i podizanje svijesti;
- Komponenta 4: Razvoj kapaciteta za organiziranje informativnih kampanja u organizacijama korisnika projekta.

U sklopu komponente 3 ovoga projekta jedan od prioriteta predstavlja ažuriranje i revidiranje sedam minivodiča koji su izrađeni kako bi pružili kratak pregled određenih dijelova zakonodavstva i regulative s posebnim naglaskom na MSP-e. Ovaj minivodič obuhvaća temu normi za industrijske proizvode.

Željeli bismo zahvaliti Hrvatskom zavodu za norme i Ministarstvu gospodarstva koji su preuzeli odgovornost ažuriranja minivodiča. Tiskana i elektronička inačica minivodiča bit će podijeljene širom zemlje uz pomoć korisnika projekta te korištenjem njihovih baza podataka i mreža. Također, trenutno radimo na izradi novih minivodiča koji će popuniti praznine u informacijama te obuhvatiti potrebe koje su identificirane na području sektora MSP-a.

Dodatne informacije, kao i ažurirani te novi minivodiči, bit će dostupni na web stranici projekta: www.bizimpact.hr.

Uvod

Norma se službeno definira kao dokument donesen konsenzusom i odobren od priznato-toga tijela, koji za opću i višekratnu uporabu daje pravila, upute ili značajke za djelatnosti ili njihove rezultate radi postizanja najboljeg stupnja uređenosti u danome kontekstu¹. Norme se trebaju temeljiti na provjerenim znanstvenim, tehničkim i iskustvenim rezultatima i biti usmjerene na promicanje najboljih prednosti za društvo. Norme su najčešće formalni tehnički dokumenti koji utvrđuju i definiraju kriterije, metode, procese i praktična rješenja. Za većinu ljudi norme su zajednički dogovoreni dokumenti koji pomažu da se u svijet unese red.

Norme se pripremaju za različite primjene pa su neke među vrstama norma: osnovna norma, terminološka norma, norma za ispitivanje, norma za proizvod, norma za proces, norma za uslugu, norma za sučelje, norma o potrebnim podacima itd.

Norme za proizvode pokrivaju razna svojstva proizvoda i često se odnose na značajke povezane s kvalitetom i sigurnošću ili na aspekte koji osiguravaju njihovu dimenzijsku i funkcionalnu spojivost s drugim proizvodima. Norme za procese odnose se na uvjete pod kojima se proizvodi i usluge proizvode, pakiraju ili dorađuju, a norme za sustave upravljanja pomažu organizacijama u upravljanju poslovanjem te se upotrebljavaju kao pomoć u stvaranju okvira uz koji organizacija može dosljedno ostvarivati zahtjeve utvrđene u normama za proizvode i procese. U novije vrijeme sve se više izdvajaju norme u području usluga koje uglavnom služe osiguranju 'minimuma' kvalitete u pružanju usluge te utvrđivanju prava i obveza pružatelja i korisnika usluge.

Europske norme imaju posebno važnu ulogu u stvaranju jedinstvenoga europskoga tržišta. Zajedničke norme jamče pristup u 33 različite europske zemlje, što smanjuje troškove višestrukih ispitivanja i preinaka čime se uklanjaju nepotrebni troškovi. Normirane proizvode automatski prihvaćaju njihove ciljne skupine jer one mogu prepoznati, pa stoga i prihvatiti te proizvode: norme znače priznavanje.

¹ [HRN EN 45020:2007, definicija 3.2]

Normizacija

Normizacija je djelatnost uspostavljanja odredaba za opću i višekratnu uporabu koje se odnose na postojeće ili moguće probleme radi postizanja najboljeg stupnja uređenosti u danome kontekstu². Ta se djelatnost u prvome redu sastoji od oblikovanja, izdavanja i primjene norma. Važne su koristi od normizacije poboljšavanje prikladnosti proizvoda, procesa i usluga za njihove predviđene svrhe, otklanjanje zapreka u trgovini te olakšavanje tehničke suradnje.

Normizacijska se aktivnost odvija na više razina, a najvažnije od njih su:

- *međunarodna razina* na kojoj, ovisno o njihovom djelokrugu, djeluju Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO³), Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC⁴) i Međunarodna telekomunikacijska unija (ITU);
- *regionalna* (europska) razina koja se odvija u nekom zemljopisnom ili gospodarsko-političkom prostoru. Primjer regionalne normizacije na razini Europske unije su Europski odbor za normizaciju (CEN), Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (CENELEC) i Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI) i
- *nacionalna razina* koja se odvija na nacionalnoj razini, a predstavljaju je nacionalna normirna tijela. Gotovo sve zemlje svijeta imaju uspostavljene nacionalne normizacijske ustanove, u Hrvatskoj je to Hrvatski zavod za norme (HZN), u Njemačkoj DIN, u Francuskoj AFNOR i td.

Hrvatska normizacija

U Republici Hrvatskoj Hrvatski zavod za norme (HZN) djeluje kao jedinstveno normirno tijelo. HZN je neovisna i neprofitna javna ustanova koju je uredbom osnovala Vlada Republike Hrvatske radi ostvarivanja ciljeva normizacije: povećanja razine sigurnosti proizvoda i procesa, čuvanja zdravlja i života ljudi te zaštite okoliša, promicanja kvalitete proizvoda, procesa i usluga, otklanjanja tehničkih zapreka u međunarodnoj trgovini i dr. Uloga i zadaci HZN-a kao hrvatskoga normirnog tijela proizlaze iz Zakona o normizaciji, Uredbe o osnivanju, Statutu i članstvu u međunarodnim i europskim normirnim tijelima.

HZN zastupa Republiku Hrvatsku u međunarodnim i europskim organizacijama za normizaciju, a svojim članstvom u tim organizacijama HZN osigurava pravo na aktivno sudjelovanje hrvatskih predstavnika gospodarstva i drugih interesnih skupina u izradbi

² [HRN EN 45020:2007, definicija 1.1]

³ Bečkim sporazumom zaključenim 1991. godine dogovorena je suradnja ISO-a i CEN-a koja se, između ostalog, odnosi i na zajedničko donošenje norma.

⁴ Dresdenskim sporazumom zaključenim 1996. godine dogovorena je suradnja IEC-a i CENELEC-a koja se, između ostalog, odnosi i na zajedničko donošenje norma.

norma na međunarodnoj i europskoj razini kao i dostupnost i prihvaćanje međunarodnih i europskih norma u RH.

Na temelju punopravnog članstva HZN-a u europskim organizacijama za normizaciju (CEN-u i CENELEC-u), obveza je HZN-a prihvatiti sve europske norme, a u skladu s Uredbom (EU) broj 1025/2012 Europskoga parlamenta i Vijeća o europskoj normizaciji, HZN obavještava nacionalne normizacijske organizacije i ostale članice CEN-a i CENELEC-a o svome normizacijskome programu (pripremi, odnosno izmjeni određene nacionalne norme).

Na temelju Zakona o normizaciji (NN 80/13), Hrvatski zavod za norme priprema, prihvaća i objavljuje hrvatske norme, a uporaba norma je dragovoljna. Hrvatska norma može biti izvorna hrvatska norma ili prihvaćena europska ili međunarodna norma, kao i prihvaćena izvorna norma nekoga drugog nacionalnog normirnog tijela ukoliko ne postoje objavljene europske i međunarodne norme. Hrvatske norme označuju se pisanom oznakom HRN, a objavljuju se kao posebne publikacije i zaštićene su u skladu sa zakonom, nacionalnim propisima i međunarodnim propisima o autorskim pravima. Uporaba norma pridonosi kvaliteti i konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva te olakšava izlazak kvalitetnih hrvatskih proizvoda na međunarodno tržište. Jedan od strateških ciljeva HZN-a je i poticanje suradnje s gospodarstvom, posebno malim i srednjim poduzetnicima, komorama i udrugama.

Koristi od primjene norma za mala i srednja poduzeća (MSP)

Norme pomažu poslovanju svih poduzeća, neovisno o njihovoj veličini ili djelatnosti. Sudjelovanje u procesima normizacije, posebno malim i srednjim poduzećima, omogućuje stjecanje novih znanja, zastupanje svojih potreba i interesa u postupku donošenja norma i suradnju s drugim sudionicima tehničkih odbora. Drugim riječima, nesudjelovanje u procesima normizacije, donošenje norma i odluka prepušta se konkurenciji.

Primjena norma osigurava tehnička rješenja koja pridonose sigurnosti proizvoda, olakšava trgovinu i komunikaciju te pridonosi povećanju učinkovitosti i produktivnosti, smanjenju nepotrebnih troškova. Kada se upotrebljavaju međunarodne i europske norme, proizvodi postaju kompatibilni na globalnoj razini.

Primjena norma malim i srednjim poduzetnicima također predstavlja djelotvoran mehanizam za ispunjavanje zahtjeva zakonodavstva. Ekonometrijska istraživanja utvrdila su jasnu povezanost između normizacije u gospodarstvu, produktivnosti i općega gospodarskog rasta te je procijenjeno da, ovisno o zemlji, norme pridonose godišnjem rastu BDP-a između 0,3 % i 1 %.

Uključenost svih zainteresiranih strana

Za obavljanje poslova hrvatske normizacije i za praćenje međunarodne i europske normizacije, u pojedinim užim područjima normizacije osnivaju se tehnički odbori (TO-i). Svaki TO mora imati najmanje tri člana koji su predstavnici različitih interesnih skupina (predstavnici industrije, proizvođači, inženjerske komore, pružatelji usluga, tijela za ocjenjivanje sukladnosti, ispitni laboratoriji i certifikacijske ustanove, državna uprava i javne ustanove, proizvođači, dobavljači, potrošači i korisnici roba i usluga, udruge potrošača, fizičke osobe, istraživačka i inspekcijska tijela, obrazovne organizacije, savjetničke tvrtke, društva i druge stručne i pravne osobe).

Članovi TO-a zastupaju interese svojih organizacija koji ih delegiraju za rad u odborima te iznose svoje primjedbe i mišljenja u ranijim fazama pripreme norme. Obveza je TO-a razmotriti sva mišljenja, primjedbe i prijedloge koje se odnose na nacрте norma. Podaci o javnoj raspravi kao i o prihvaćenoj hrvatskoj normi objavljuju se u službenome glasilu koje je dostupno na internetskim stranicama HZN-a.

Usklađeno europsko tehničko zakonodavstvo

Zakonodavstvo Europske unije za industrijske proizvode osigurava provedbu zajedničkih politika, uspostavu zajedničkih pravila i primjenu dogovorenih pravila na jednak način u svim državama članicama. Zakonodavni ili pravni akti i dokumenti objavljuju se na 24 službena jezika Europske unije u *Službenome listu Europske unije*.

Sloboda kretanja roba jedan je od temelja jedinstvenoga europskoga tržišta, koje se osniva na četirima temeljnim načelima koja se nazivaju „četiri slobode”. Te se slobode odnose na slobodno kretanje roba, usluga, kapitala i radne snage. Mehanizmi za postizanje tih sloboda temelje se na sprječavanju novih zapreka u trgovini, na uzajamnom priznavanju i tehničkom usklađivanju. Tehničko usklađivanje podrazumijeva usklađivanje tehničkog zakonodavstva, norma i postupaka ocjenjivanja sukladnosti.

Glavni je cilj jedinstvenoga europskog tržišta bilo uklanjanje svih zapreka trgovini koje su postojale među državama članicama. Razlike među nacionalnim propisima, normama i postupcima ocjenjivanja sukladnosti otežavale su i poskupljivale trgovinu među državama članicama. Kako bi se ubrzali procesi uklanjanja takvih zapreka, 1985. godine uspostavljen je specifičan pravni okvir za tehničko usklađivanje i normizaciju čija je svrha bila da se jedinstvenim europskim zakonodavnim paketom usklade zahtjevi za zaštitu zdravlja, sigurnost i zaštitu okoliša u svim državama članicama. Radi specifičnog načina propisivanja tehničkih zahtjeva za proizvode i oslanjanja na usklađene norme u dokazivanju sukladnosti s tim propisima, taj je pravni okvir nazvan novim pristupom tehničkomu usklađivanju i normama. Novi je pristup kasnije dopunjen tzv. općim pristupom ocjenjivanju sukladnosti

koja se temelji na postupcima upravljanja kvalitetom pri projektiranju i proizvodnji u organizaciji proizvođača te na ispitivanjima koja provode tijela za ocjenjivanje sukladnosti koja imaju svojstvo treće strane, a ovlaštena su na temelju usklađenih kriterija koji se također temelje na europskim normama. Tom novom metodom zakonskoga uređivanja korjenito je izmijenjen način propisivanja tehničkih zahtjeva za proizvode. Novim pristupom razdvaja se regulatorna funkcija od normizacije, ocjenjivanja sukladnosti, akreditacije, mjeriteljstva i nadzora nad tržištem te se zakonodavstvo o proizvodima ograničuje samo na bitne zahtjeve koji su nužni za sigurnost proizvoda.

Ti se zahtjevi primjenjuju na velike skupine proizvoda kao što su: niskonaponska oprema, strojevi, rekreacijska plovila, radijska oprema i telekomunikacijska terminalna oprema (RTTE oprema), igračke, žičare za prijevoz putnika, oprema pod tlakom, oprema i zaštitni sustavi namijenjeni za uporabu u potencijalno eksplozivnim atmosferama (ATEX), eksplozivi za civilnu uporabu i pirotehnička sredstva, osobna zaštitna oprema, dizala, građevni proizvodi, plinski aparati, mjerni instrumenti (MID), neautomatske vage (NAWI), medicinski proizvodi itd⁵.

Danas se tehničko zakonodavstvo temelji na Odluci 768/2008/EC⁶ i Uredbi 765/2008/EC⁷ kojima se daje okvir za tehničko usklađivanje, ocjenjivanje sukladnosti i nadzor nad tržištem. Odlukom 768/2008/EC propisuje se da je u posebnome zakonodavstvu o proizvodima, kad god je to moguće, potrebno izbjegavati ulaženje u tehničke pojedinosti te da se treba ograničiti samo na bitne zahtjeve. Takvo zakonodavstvo treba, kad je to prikladno za svrhe iskazivanja detaljnih tehničkih specifikacija, upotrebljavati usklađene norme prihvaćene u skladu s Uredbom (EU) 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o europskoj normizaciji.

Primjena norma u tehničkom zakonodavstvu

Gljučni je element europskoga novog zakonskog okvira specifična metoda upućivanja na norme. Takvo se upućivanje naziva pokaznim⁸ upućivanjem pri čemu se primjena norma strogo preporučuje, ali ona uvijek ostaje dragovoljna te proizvođači mogu slobodno odabrati svako drugo prikladno rješenje kako bi dokazali sukladnost s bitnim zahtjevima propisa.

U slučaju pokaznog upućivanja na norme, prednost se daje dokazivanju ocjenjivanja sukladnosti s propisima na temelju sukladnosti sa zahtjevima iz norme, ali se ne isključuju druge mogućnosti. U skladu s tim pristupom, usklađeni tehnički propisi (direktive novoga pristupa) koji se primjenjuju u svim državama članicama Europske unije sadržavaju samo nekoliko „bitnih zahtjeva“ koji se odnose na sigurnost proizvoda i druge aspekte zaštite javnoga interesa. Tehnička rješenja koja pomažu proizvođačima u usklađivanju sa zakon-

5 U skladu s Uredbom 765/2008/EC kojom se utvrđuju zahtjevi za akreditaciju i nadzor nad tržištem koji se odnose na stavljanje na tržište proizvoda, u proizvode na koje se i dalje primjenjuje stari pristup ubrajaju se: motorna vozila, lijekovi, veterinarsko-medicinski proizvodi, kozmetički proizvodi, pakovine, tekstili, obuća, kristalno staklo, kemikalije, deterdženti, pokretni necestovni strojevi, mineralno gnojivo, aerosolni raspršivači.

6 Odluka (EZ) br. 768/2008 Europskoga parlamenta i Vijeća o zajedničkom okviru za stavljanje na tržište proizvoda

7 Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskoga parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište

8 Osim pokaznog upućivanja, postoji i metoda izravnog upućivanja na norme u tehničkim propisima, kada norma postaje dio tehničkog propisa. Kod ove metode razlikujemo datirano i nedatirano upućivanje. Kod datiranog upućivanja, norma se označuje potpunom oznakom i uključuje godinu izdanja. Kod nedatiranog upućivanja, norma se označuje potpunom oznakom i ne uključuje godinu izdanja.

skim zahtjevima daju se u obliku usklađenih europskih norma. Na izradbi usklađenih norma surađuju Europska komisija i priznate europske normizacijske organizacije CEN, CENELEC, ETSI. Time je izgrađen specifičan odnos, koji je šire poznat kao mandat, kojim se utvrđuje da će normirno tijelo izrađivati norme koje će osigurati tehničko rješenje ili tumačenje sukladno s bitnim zahtjevima utvrđenim u danjoj direktivi novoga pristupa. Referentni podaci o usklađenim normama objavljuju se u Službenome listu Europske unije.

Samo takvim objavljivanjem počinje službeno djelovati „pretpostavka o sukladnosti“. Za proizvođača koji upotrebljava usklađenu normu u oblikovanju i/ili procesu proizvodnje proizvoda pretpostavlja se da je ispunio odgovarajuće bitne zahtjeve utvrđene europskim direktivama.

Ocjenjivanje sukladnosti i tijela za ocjenjivanje sukladnosti

Ocjenjivanje sukladnosti je dokazivanje da su utvrđeni zahtjevi koji se odnose na proizvod, proces, sustav, osobu ili tijelo ispunjeni⁹. Postupci ocjenjivanja sukladnosti mogu se provoditi primjenom norma ili bez njihove primjene. Postupke ocjenjivanja sukladnosti s tehničkim propisima i normama provode stručno i tehnički osposobljeni laboratoriji, certifikacijska i inspeksijska tijela. Ovisno o direktivi, primjenjuju se različiti moduli. Za određene module u postupku ocjenjivanja sukladnosti zahtijeva se sudjelovanje treće strane, tzv. *prijavljenog tijela* (notified body).

Prijavljena tijela su neovisne ispitne kuće ili potvrbena tijela koja provode postupke ocjenjivanja sukladnosti iz primjenjivih direktiva novoga pristupa. Njih imenuje i prijavljuje svaka država članica, a rezultati ocjenjivanja sukladnosti koje izdaje prijavljeno tijelo u jednoj državi članici moraju se prihvatiti u cijeloj Europskoj uniji. Kriteriji za rad prijavljenih tijela utvrđeni su pojedinačnim zakonskim aktima, a popis prijavljenih tijela objavljuje Komisija u Službenome listu Europske unije.

Popis prijavljenih tijela također je dostupan na:
<http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/hando/>

Akreditacija

Akreditacija je formalno priznanje koje se dodjeljuje tijelu za ocjenjivanje sukladnosti (umjernom ili ispitnom laboratoriju, inspeksijskom ili potvrdbenome tijelu) nakon što je ocjenjivanjem ono dokazalo svoju sposobnost i mjerodavnost za obavljanje mjerenja, ispitivanja, tehničke inspekcije ili potvrđivanja proizvoda, procesa, osoba te sustava uprav-

⁹ [HRN EN ISO/IEC 17000:2007, definicija 2.1]

ljanja. Akreditiranom se tijelu izdaje Potvrda o akreditaciji prema pravilima akreditacijskog sustava. Akreditirano se tijelo upisuje u e-registar koji se javno objavljuje na internetskim stranicama nacionalnog akreditacijskog tijela. Akreditirano tijelo za ocjenjivanje sukladnosti ima pravo izdavati potvrde ili izvještaje o umjeravanju, izvještaje o ispitivanju ili inspekciji, te certifikate o sukladnosti proizvoda, osoba ili sustava upravljanja s akreditacijskim simbolom i to za područje za koje je akreditirano.

Akreditacija služi državnim tijelima koja donose propise i gospodarskim subjektima na tržištu kao nepristran i neovisan dokaz mjerodavnosti tijela za ocjenjivanje sukladnosti.

U području koje nije uređeno zakonom, provodi se uglavnom akreditacija laboratorija radi poboljšanja njihova tržišnoga položaja, te povećanja konkurentnosti gospodarstva kojima laboratoriji pružaju usluge ispitivanja ili mjerenja. Kriteriji koje treba ispuniti akreditirani laboratorij određeni su u međunarodnoj normi ISO/IEC 17025¹⁰.

Važnu ulogu u području koje nije uređeno zakonom imaju i akreditirana tijela koja provode certifikaciju sustava upravljanja kao što su sustav upravljanja kvalitetom (ISO 9001), sustav upravljanja okolišem (ISO 14000), sustav upravljanja sigurnošću hrane (ISO 22000), sustav upravljanja informacijskom sigurnošću (ISO 27000) te u novije vrijeme sustavi upravljanja energetskom učinkovitošću itd.

Državna uprava priznaje akreditaciju kao dokaz tehničke osposobljenosti te sve više tehničkih propisa u području sigurnosti industrijskih proizvoda, sigurnosti hrane, ekološke proizvodnje, prehrambenih proizvoda s oznakama zemljopisnog podrijetla i izvornosti, zaštite okoliša, zaštite zdravlja građana i zaštite potrošača određuje mogućnost da se akreditacijom dokaže osposobljenost za provedbu određenih propisa. Akreditacija je alat temeljem kojeg državna uprava prijavljuje tijela za ocjenjivanje sukladnosti Europskoj komisiji, a u vezi provedbe EU direktiva novoga pristupa za industrijske proizvode. Najnovija primjena akreditacije je u području verifikacije izvješća o emisijama stakleničkih plinova iz postrojenja.

Kad je riječ o Europskoj uniji, svaka država članica mora imenovati jedno nacionalno akreditacijsko tijelo koje mora ispunjavati zahtjeve utvrđene Uredbom o akreditaciji (EZ) br. 765/2008. Za obavljanje poslova nacionalnog akreditacijskog tijela u Republici Hrvatskoj Vlada RH ustrojila je Hrvatsku akreditacijsku agenciju (HAA). Uloga i zadaci HAA proizlaze iz gore navedene Uredbe, Zakona o akreditaciji, Uredbe o osnivanju HAA i Statuta HAA.

HAA je punopravna članica Europske organizacije za akreditaciju (EA) i potpisnica multilateralnih sporazuma o priznavanju akreditacije (MLA) za sve gore navedene akreditacijske sheme. Ovi sporazumi pretpostavka su priznavanja postupaka ocjenjivanja sukladnosti proizvoda i konkurentnost proizvođača na hrvatskom i inozemnim tržištima.

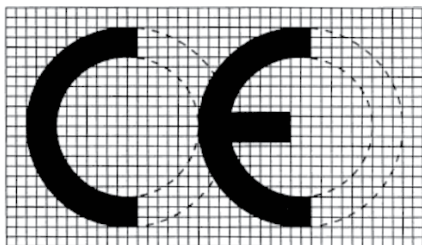
¹⁰ Puni naziv prihvaćene hrvatske norme glasi HRN EN ISO/IEC 17025-1:2007 Opći zahtjevi za osposobljenost ispitnih i umjerenih laboratorija

EC izjava o sukladnosti

Izjava o sukladnosti je pismena izjava kojom proizvođač preuzima odgovornost za sukladnost proizvoda. Nakon što su obavljene svi postupci utvrđeni odgovarajućim zakonodavstvom, proizvođač je obavezan sastaviti izjavu o sukladnosti i staviti oznaku sukladnosti kada je to propisano propisima. Sadržaj i oblik EC izjave o sukladnosti temelji se na normama EN ISO/IEC 17050-1¹¹ i EN ISO/IEC 17050-2¹². EC izjava o sukladnosti mora sadržavati podatke o svim primjenjivim propisima i normama.

Označivanje sukladnosti i oznaka CE

Proizvodi koji spadaju u područje primjene direktiva novoga pristupa moraju općenito nositi oznaku sukladnosti. Oznaka CE¹³ vidljiv je znak koji stavlja proizvođač ili njegov ovlaštenu zastupnik na proizvod kako bi pokazao tijelima za nadzor nad tržištem država članica Europske unije i drugim zainteresiranim stranama da proizvod ispunjava sve bitne zahtjeve direktiva novoga pristupa koje se na njega primjenjuju. Oznaka CE mora biti jedina oznaka koja potvrđuje sukladnost proizvoda s primjenjivim zahtjevima odgovarajućega usklađenog zakonodavstva Europske unije kojim je predviđeno njezino stavljanje i ne smije se stavljati ni na kakve druge proizvode. Oznaka CE mora se staviti prije nego što se proizvod stavi na tržište. Iza oznake CE mora se nalaziti identifikacijski broj *prijavljenoga tijela*, ako je to tijelo uključeno u određene aktivnosti u fazi proizvodnje¹⁴. Postavljanje oznake je izjava da je taj proizvod sukladan sa zahtjevima direktiva. Za protuzakonito stavljanje oznake CE na proizvode propisuju se prekršajne odredbe.

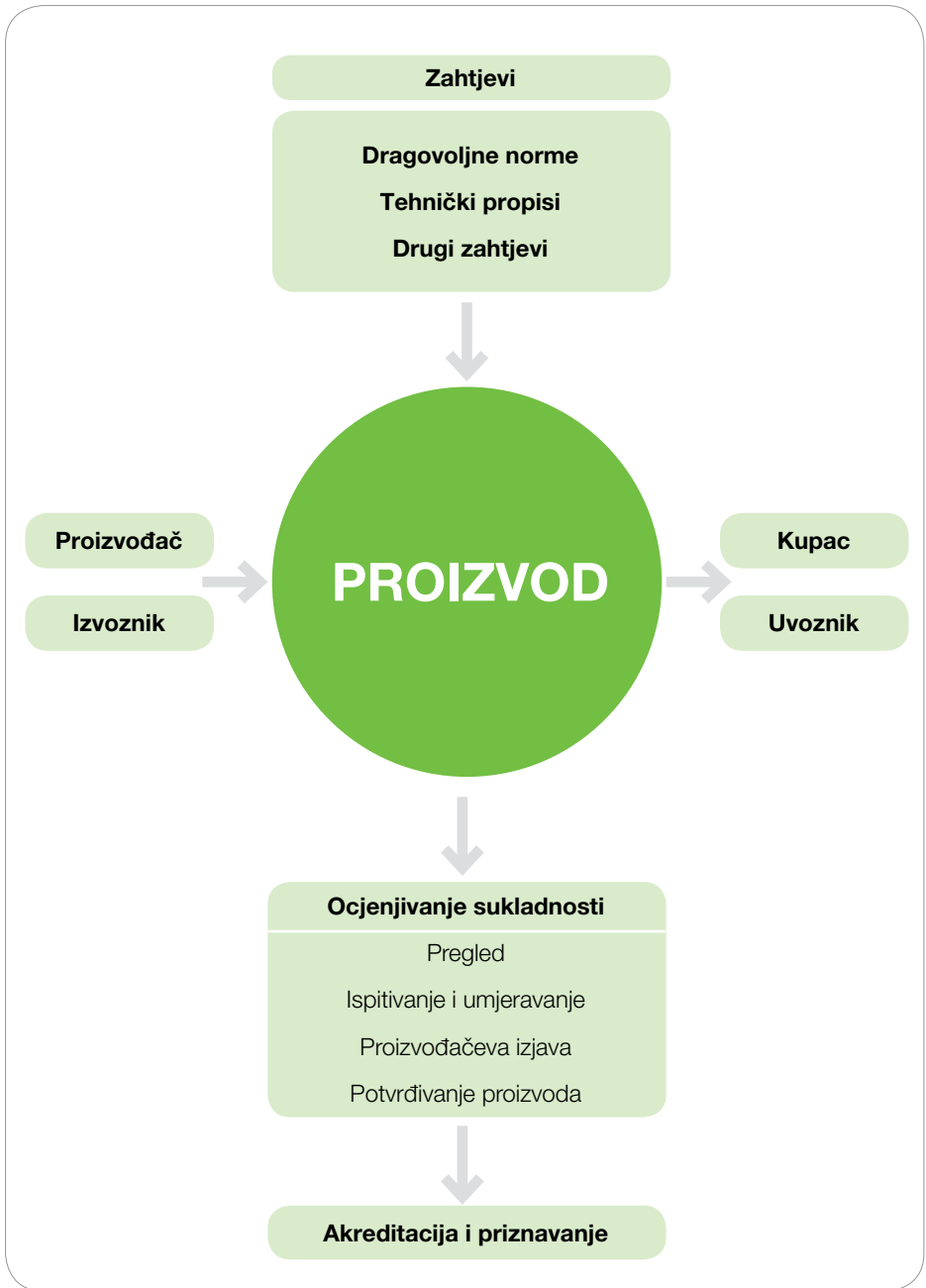
Početna slova francuskog izraza **C**onformité **E**uropéenne (europska sukladnost)

Podrobnije upute za oblikovanje i stavljanje oznake CE dane su u Direktivi 93/68/EEZ koja se naziva Direktivom o oznaci CE.

11 Puni naziv prihvaćene hrvatske norme glasi HRN EN ISO/IEC 17050-1:2011 Ocjenjivanje sukladnosti – Dobavljačeva izjava o sukladnosti – 1. dio: Opći zahtjevi
12 Puni naziv prihvaćene hrvatske norme glasi HRN EN ISO/IEC 17050-2:2009 Ocjenjivanje sukladnosti – Dobavljačeva izjava o sukladnosti – 2. dio: Prateća dokumentacija

13 Akronim CE izveden je iz francuskog izraza Conformité Européenne (europska sukladnost), a ona se stavlja samo na proizvode na koje se primjenjuje barem jedna direktiva novoga pristupa.

14 Neke Direktive zahtijevaju da se uz oznaku CE stavi i dopunska oznaka (npr. Direktiva 2004/22/EZ, mjerila MID, dopunska oznaka mjeriteljstva).

Slika 1 - Ustrojstvo ocjenjivanja sukladnosti

Popis direktiva/uredbi koje propisuju stavljanje oznake CE:

- Direktiva 2004/108/EZ, elektromagnetska kompatibilnost (EMC)
- Direktiva 2006/95/EZ, niskonaponska oprema (LVD)
- Direktiva 94/9/EEZ, oprema i zaštitni sustavi namijenjeni za uporabu u potencijalno eksplozivnim atmosferama (ATEX)
- Direktiva 2009/105/EZ, jednostavne tlačne posude
- Direktiva 2009/48/EZ, sigurnost igračkaka
- Direktiva 2009/142/EZ, plinski aparati
- Uredba (EU) br. 305/2011, građevni proizvodi
- Direktiva 92/42/EEZ, novi toplovodni kotlovi na tekuća i plinovita goriva
- Direktiva 2014/33/EU, dizala
- Direktiva 95/16/EZ, dizala
- Direktiva 97/23/EEZ, tlačna oprema
- Direktiva 2006/42/EZ, strojevi
- Direktiva 90/384/EEZ, neautomatske vage (NAWI)
- Direktiva 93/42/EEZ, medicinski proizvodi
- Direktiva 98/79/EEZ, in vitro dijagnostički medicinski proizvodi
- Direktiva 90/385/EEZ, medicinski aktivni implantabilni proizvodi
- Direktiva 2000/9/EZ, žičare za prijevoz putnika
- Direktiva 2004/22/EZ, mjerni instrumenti (MID)
- Direktiva 94/25/EZ, rekreacijska plovila
- Direktiva 1999/5/EZ, radijska i telekomunikacijska terminalna oprema
- Direktiva 93/15/EEZ, eksplozivi za civilnu uporabu
- Direktiva 2009/125/EZ, EKO, zahtjevi za projektiranje proizvoda povezanih s energijom
- Direktiva 89/686/EEZ, osobna zaštitna oprema

Popis direktiva koje se temelje na načelima novoga ili općeg pristupa, a za koje se ne propisuje stavljanje oznake CE:

- Direktiva 94/62/EEZ, ambalaža i ambalažni otpad
- Direktiva 96/48/EEZ, interoperabilnost transeuropskoga željezničkoga sustava velikih brzina
- Direktiva 2001/16/EZ, interoperabilnost transeuropskoga konvencionalnoga željezničkoga sustava
- Direktiva vijeća 96/98/EEZ, pomorska oprema

Popis direktiva/uredbi koje se temelje na nekim načelima novoga pristupa ili općeg pristupa:

- Direktiva 2010/35/EZ, pokretna tlačna oprema
- Direktiva 2000/14/EZ, emisija buke opreme koja se upotrebljava na otvorenom
- Uredba (EU) br. 643/2009, (stara Direktiva 96/57/EC), energetska učinkovitost kućanskih električnih hladnjaka, zamrzivača i njihovih kombinacija
- Uredba (EU) br. 245/2009, (stara Direktiva 2000/55/EC), energetska učinkovitost balastnih otpornika za fluorescentnu rasvjetu

Implikacije za hrvatsko gospodarstvo

Unutarnje tržište

Sloboda kretanja roba

- ukida se obveza višestrukog testiranja roba, pa se proizvodi testirani u Hrvatskoj neće više trebati testirati na unutarnjem tržištu EU
- harmonizacija propisa i uvođenje oznake CE za tehničke proizvode
- uzajamno priznavanje proizvoda koji nisu obuhvaćeni europskim tehničkim zakonodavstvom
- povećanje kontrole sigurnosti proizvoda prilikom stavljanja na tržište
- isprave o sukladnosti koje izdaje prijavljeno tijelo za ocjenjivanje sukladnosti su priznate na čitavom teritoriju EU, predmetna tijela konkuriraju tijelima ostalih zemalja članica EU, te mogu slobodno pružati svoje usluge na čitavom teritoriju unutarnjeg tržišta
- besplatno informiranje poslovnih subjekata putem Kontaktne točke za proizvode o tehničkim propisima koji se primjenjuju na određene proizvode, klauzuli o uzajamnom priznavanju, kontaktnim podacima o nadležnom tijelu državne uprave za tehničke propise koji se primjenjuju na predmetni proizvod i pravnim lijekovima u slučaju spora
- besplatno posredovanje u rješavanju prekograničnih problema nastalih na unutarnjem tržištu EU za poslovne subjekte i građane putem elektroničke SOLVIT mreže (SOLVIT je vrlo uspješan te je od svojeg osnivanja u srpnju 2002. godine uspio riješiti više od 80% slučajeva)
- ukoliko se ustanovi da je određena opasna roba plasirana na EU tržište, informa-

cija o tome se dostavlja putem RAPEX sustava brze razmjene službenih obavijesti o mjerama i radnjama glede proizvoda koji predstavljaju ozbiljan rizik za zdravlje i sigurnost potrošača

- Hrvatska pri izvozu i uvozu s drugim državama preuzima trgovinski režim EU
- slobodan pristup tržištu svih članica EU i država s kojima EU ima sklopljene trgovinske ugovore
- EU trgovinske zaštitne mjere i povlašteni ugovorni ili unilateralni režim postaje hrvatski trgovinski režim

Sloboda pružanja usluga

- jednake mogućnosti konkuriranja na jedinstvenom tržištu Europskog gospodarskog prostora
- tržišno natjecanje je prilika za konstantno restrukturiranje poslovanja i sniženje cijena usluga potrošačima
- povećanje poduzetničkih prilika za investicije i nova zapošljavanja
- pružatelji usluga s prethodno registriranim sjedištem poslovanja u bilo kojoj državi ugovornici Europskog gospodarskog prostora, nisu obvezni registrirati sjedište poslovanja u Hrvatskoj, već imaju slobodu prekograničnog pružanja usluga na povremenoj i privremenoj osnovi
- pravni propisi koji reguliraju pružanje usluga trebaju biti jednostavni, nediskriminativni i razmjerni svojoj svrsi, kako bi se stvorio okvir za slobodu pružanja usluga, bez prepreka

Alati za prilagodbu unutarnjem tržištu EU

Kako će pridonijeti konkurentnosti hrvatskog gospodarstva?

IMI SUSTAV

Informacijski sustav unutarnjeg tržišta (IMI sustav) je elektronički sustav razvijen od strane Europske komisije, a služi državama ugovornicama Europskog gospodarskog prostora (države članice EU + Norveška, Island i Lihtenštajn) za:

- elektroničku administrativnu suradnju, odnosno razmjenu podataka u području usluga, profesionalnih kvalifikacija i izaslanih radnika

- uskoro će se IMI sustav početi primjenjivati i u području elektroničke trgovine i prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti, uz mogućnost proširenja na dodatna područja unutarnjeg tržišta
- Putem IMI sustava nadležna tijela provodit će i nadzor nad sigurnošću pružanja usluga jer je moguće koristiti mehanizme upozoravanja u slučajevima kada pružanje usluge predstavlja rizik i opasnost za zdravlje i okoliš

Korištenjem IMI sustava brže će se ispunjavati administrativni uvjeti na unutarnjem tržištu usluga zbog brze elektroničke razmjene informacija između Hrvatske i drugih država ugovornica Europskog gospodarskog prostora, u području tržišta usluga, profesionalnih kvalifikacija i izaslanih radnika. Spori klasični birokratski oblici komunikacije putem dopisa i pošte više nisu potrebni za navedena područja. Time IMI sustav doprinosi administrativnom pojednostavljenju te smanjenju troškova i vremena za pristup uslužnim djelatnostima, kao i zaštiti potrošača. Europska unija predstavlja IMI sustav kao inovativni alat i model za uvođenje brzih elektroničkih procesa u drugim segmentima administracije.

Jedinstvena kontaktna točka za usluge

Jedinstvena kontaktna točka za usluge je internetski portal koji djeluje pri Centru za poslovne informacije HGK i Hitro.hr te domaćim i stranim poduzetnicima omogućava:

- dostupnost svih poslovnih informacija na hrvatskom i engleskom jeziku, pogotovo o slobodi prekograničnog pružanja usluga, bez potrebe kontaktiranja pojedinih nadležnih tijela
- dostupnost svih administrativnih uvjeta odobrenja za poslovanje u pojedinim uslužnim djelatnostima
- dostupnost brzog elektroničkog postupka registracije poslovnog nastana pružatelja usluga putem Hitro.hr

Jedinstvena kontaktna točka za usluge pridonijet će administrativnom pojednostavljenju uvjeta poslovanja zbog smanjenja postupaka i troškova registracije sjedišta poslovanja i pružanja usluga u Hrvatskoj. Konstantno će se provoditi analize potencijalnih administrativnih prepreka i pravnih neizvjesnosti punoj slobodi (prekograničnog) pružanja usluga, te ukoliko budu identificirane, uklonit će ih nadležna tijela, čime će se olakšavati uvjeti poslovanja u uslužnim djelatnostima.

http://www.psc.hr/?page_id=70

Kontakt: poslovne-informacije@hgk.hr

Informacijska točka HZN-a

Informacijska točka HZN-a provodi službeno obavješćivanje u području norma prema CEN-u od travnja 2007. godine, a prema CENELEC-u od siječnja 2010. godine.

Obavijesti članova i pridruženih članova, CEN objavljuje u dokumentu „CEN Monthly Notification Register“, a CENELEC u „DIRECTIVE 98/34/EZ – Register of new national standardization initiatives notified under subsectors in the scope of CENELEC“.

Redovitim objavljivanjem tih dokumenata HZN obavještava hrvatsku javnost o novim nacionalnim normizacijskim projektima svih članova i pridruženih članova CEN-a i CENELEC-a.

Informacijska središnjica

Informacijska središnjica uspostavljena je u Ministarstvu gospodarstva u skladu s Direktivom 98/34/EZ (tzv. 98/34 Central unit) koja je transponirana u Uredbu o postupcima službenog obavješćivanja u području norma, tehničkih propisa te propisa o uslugama informacijskog društva (NN 40/13).

Informacijska središnjica upravlja postupkom notifikacije u ime tijela koje predlaže propis, zaprima notifikacije drugih zemalja članica koje prosljeđuje nacionalnim nadležnim tijelima, komorama i ostalim dionicima na koje propis može utjecati. Nadležna tijela uključuju po potrebi industriju i profesionalne organizacije vezane uz sadržaj propisa te uzimaju u obzir njihove komentare na propise.

Osnovni cilj je da obavijest o notifikaciji i nacrt tehničkog propisa zapravo dođe do zainteresirane javnosti, dakle javnost na koju utječe ili bi mogao utjecati propis, ili koja je za to zainteresirana (proizvođači, predstavnici industrije, industrijski lideri, profesionalne organizacije, menadžeri, poljoprivrednici, pružatelji online usluga, odvjetnici, konzultanti, predstavnici udruga ili interesne skupine...).

<http://www.mingo.hr/tris>

Kontakt: tris@mingo.hr

Kontaktna točka za proizvode

U skladu s Uredbom 764/2008/EZ o utvrđivanju postupaka koji se odnose na primjenu određenih nacionalnih tehničkih propisa na proizvode koji se zakonito stavljaju na tržište u drugoj državi članici, svaka država članica obavezna je osnovati kontaktnu točku za proizvode te o svojim kontaktnim točkama moraju dostaviti podatke drugim državama članicama i Komisiji. Svrha je kontaktne točke za proizvode jačanje funkcioniranja unutrašnjega tržišta poboljšanjem slobode kretanja roba, a predstavlja sustav internetskih informacija gdje poduzetnici ili nadležna tijela s cijelom Europskom gospodarskom prostorom

mogu dobiti sljedeće informacije o:

- tehničkim propisima za pojedine proizvode;
- prethodnim odobrenjima i uzajamnim priznavanjima;
- tijelima nadležnim za nadzor proizvoda;
- dostupnim pravnim lijekovima.

Kontaktna točka za proizvode pridonijet će povećanju konkurentnosti hrvatskih proizvođača. Na taj će se način povećati transparentnost jedinstvenog tržišta roba na kojem vrijedi pravilo da roba jednom stavljena na tržište slobodno cirkulira na cijelom tržištu Europskoga gospodarskog prostora, bez carina i višestrukih ispitivanja. Komisija objavljuje popis kontaktnih točaka za proizvode u Službenom listu Europske unije.

<http://www.mingo.hr/pcp>

Kontakt: pcp@mingo.hr

WTO/TBT informativna središnjica

WTO/TBT INFORMATIVNA SREDIŠNJICA o tehničkim propisima, normama i postupcima za ocjenu sukladnosti obavlja poslove utvrđene Sporazumom o tehničkim zaprekama u trgovini (TBT) Svjetske trgovinske organizacije (WTO) i objavljuje Tajništvo WTO-a o hrvatskim tehničkim propisima i normama (provodi notifikacije). Poslove informativne središnjice obavlja Hrvatski zavod za norme (HZN).

Poslovi informativne središnjice pridonose uklanjanju tehničkih zapreka u međunarodnoj trgovini. Svi zainteresirani iz svih država članica Svjetske trgovinske organizacije mogu dobiti podatke i dokumentaciju o tehničkim propisima RH, hrvatskim normama, postupcima za potvrđivanje sukladnosti te članstvu i sudjelovanju RH u međunarodnim i regionalnim normirnim tijelima i sustavima za potvrđivanje sukladnosti te o dvostranim ili višestranim sporazumima u sklopu Sporazuma o tehničkim zaprekama u trgovini.

<http://www.hzn.hr/default.aspx?id=173>

Kontakt: wto.tbt.info@hzn.hr

Normoteka HZN-a

NORMOTEKA kao informacijska, dokumentacijska i komunikacijska središnjica HZN-a jedinstveno je mjesto u Republici Hrvatskoj koje raspolaže zbirkama hrvatskih (HZN), međunarodnih (ISO, IEC), europskih (CEN, CENELEC, ETSI), nacionalnih (DIN, BSI) i granskih norma (ASTM). Normoteka također raspolaže bazama podataka o normama te alatima za pretraživanje podataka o normama. U normoteci HZN-a se svim korisnicima omogućuje besplatan uvid u sadržaj norma te stručna pomoć djelatnika. U besplatne usluge normoteke HZN-a ubraja se i informiranje korisnika o normama telefonom ili e-poštom.

Fond i usluge normoteke HZN-a pridonose boljem uključivanju malih i srednjih poduzetnika u normizacijske aktivnosti s ciljem zastupanja njihovih interesa, kako na nacionalnoj, tako i na europskoj i međunarodnoj razini.

<http://www.hzn.hr/default.aspx?id=19>

Kontakt: normoteka@hzn.hr

SOLVIT

SOLVIT mreža je alternativni mehanizam za besplatno rješavanje problema nastalih nepravilnom primjenom propisa na unutarnjem tržištu Europske unije. SOLVIT centar rješava probleme građana i poduzetnika kada nadležna tijela u drugim državama članicama uskraćuju njihova prava u području slobode kretanja roba, usluga, ljudi i kapitala.

Poduzetnicima SOLVIT može pomoći ukoliko nailaze na poteškoće prilikom stavljanja svojih proizvoda na tržište drugih država članica, prilikom registracije sjedišta poslovanja i prekograničnog pružanja usluga, djelomično u javnoj nabavi, kod povrata poreza, u slobodi kretanja kapitala, na graničnim kontrolama i drugim područjima. Građanima, koji ujedno mogu biti i poduzetnici ili izaslani radnici, SOLVIT pomaže ukoliko imaju probleme u drugim državama članicama prilikom dobivanja boravišne dozvole, profesionalnih kvalifikacija, registracije motornih vozila, zapošljavanja, dobivanja socijalnog osiguranja i naknada, oporezivanja i ishođenja vozačkih dozvola.

Kao alat besplatnog rješavanja problema u roku od najviše 10 tjedana, SOLVIT pridonosi smanjenju potencijalnih troškova pravnih procesa koji mogu dugo trajati i predstavljati poslovni rizik.

<http://www.mingo.hr/solvit>

Kontakt: solvit@mingo.hr

Europski potrošački centar (ECC)

Nacionalni europski potrošački centar (ECC Hrvatska) je dio Mreže europskih potrošačkih centara (European consumer center network - ECC-Net) koja se sastoji od 30 Europskih potrošačkih centara koji međusobno surađuju na način da potrošačima osiguravaju informacije o načinu prekogranične kupovine te im ujedno u slučaju kršenja prava pomažu u rješavanju prekograničnih sporova i pritužbi.

Osnovni zadaci Nacionalnog europskog potrošačkog centra su:

- pružanje pomoći prilikom poteškoća nastalih u slučaju prekogranične kupovine
- informiranje i savjetovanje te edukacija potrošača za kupovinu roba i usluga na jedinstvenom unutarnjem tržištu te savjetovanje stranih turista u Hrvatskoj

- suradnja s ostalim centrima i to ne samo u rješavanju pritužbi potrošača, već i u sveobuhvatnoj razmjeni informacija, kao i u izradi raznih zajedničkih projekata u području zaštite potrošača.

Nacionalni europski potrošački centar ne pruža slijedeće usluge:

- ne može natjerati trgovce da poduzmu mjere koje su u interesu potrošača
- ne može biti osobni pravni savjetnik (npr. na sudu)
- ne može obraditi pritužbu potrošača ukoliko se trgovac nalazi u njegovoj zemlji
- ne može intervenirati ukoliko se radi o trgovcu izvan EU (npr. Kanada ili USA)
- ne može obraditi prigovor potrošača ukoliko je njegovo prebivalište izvan EU

Područja koja obuhvaća Nacionalni potrošački centar su slijedeća:

- prekogranična kupovina roba i usluga na području Europske Unije, Islanda i Norveške
- prijevara (fraud)
- jamstvo
- trgovina putem interneta
- putovanja (automobilom, zrakoplovom, vlakom, brodom)
- vremenski ograničena uporaba (timeshare)
- telekomunikacije
- financije i osiguranja
- stanovanje
- paket aranžmani

Europski potrošački centar Hrvatska doprinosi stvaranju povoljne gospodarske klime na način da potrošačima, kako domaćim, tako i stranim, omogućava istu razinu zaštite njihovih potrošačkih prava kao u bilo kojoj drugoj zemlji članici Europske unije, što povećava povjerenje potrošača u prekograničnu trgovinu i potražnju za robama i uslugama na unutarnjem tržištu Europske unije. U konačnici će stvaranje povoljne gospodarske klime bitno utjecati i na povećanje stranih investicija, kao i na izvoz domaćih proizvoda, što doprinosi konkurentnosti gospodarstva u Hrvatskoj na europskom tržištu.

Web stranica ECC Hrvatska: <http://ecc-croatia.hr/>

Kontakt: ecc-croatia@mingo.hr

Ostali europski alati koji vam mogu pomoći:

- **Your Europe** internetski je portal na kojemu su građanima i tvrtkama dostupne informacije o njihovim pravima i mogućnostima u Europskoj uniji.
<http://europa.eu/youreurope/>
http://europa.eu/youreurope/citizens/index_hr.htm (Vaša Europa/Pomoć i savjeti za državljane država članica i njihove obitelji)
- **Europe direct** služba je koja pomaže građanima da pronađu odgovore na opća pitanja o Europskoj uniji. Europe Direct nudi besplatne telefonske linije za pomoć za svaku državu članicu, službu za izravni odgovor e-poštom i poveznice za informacije i savjete na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.
<http://ec.europa.eu/europedirect/>
http://europa.eu/europedirect/index_hr.htm (Informacijska služba za EU/Imate pitanja o Europskoj uniji? Europe Direct može vam pomoći)
- **CEN CENELEC SME Toolbox of solutions** poduzetnicima pruža informacije o prednostima koje za njihovo poslovanje ima primjena europskih norma, o načinima pretraživanja podataka o normama, nudi poveznice na aktivnosti i oblike podrške koje pružaju nacionalni članovi CEN-a i CENELEC-a.
<http://www.cencenelec.eu/sme/std/Pages/default.aspx>
- **CEN CENELEC SME Helpdesk** poduzetnicima nudi besplatno informiranje o normizacijskim aktivnostima putem telefona ili e-pošte.
<http://www.cencenelec.eu/sme/Helpdesk/Pages/default.aspx>

Ako trebate osobni pravni savjet, možete posjetiti sljedeće internet stranice:

- **Your Europe Advice** - besplatni pravni savjeti o pravima građana i poduzeća. Ako vam informacije na Your Europe portalu nisu dovoljno jasne, moći ćete se obratiti službeniku s kojim možete razgovarati na hrvatskom jeziku.
http://ec.europa.eu/citizensrights/front_end/index_en.htm
- **Enterprise Europe Network** – pruža potporu i savjet gospodarstvenicima diljem Europe te im pomaže maksimalno iskoristiti mogućnosti Europske Unije i jedinstvenog europskog tržišta. Usluge EEN Mreže specifično su kreirane za male i srednje poduzetnike, ali su dostupne i poslovnim institucijama, istraživačkim centrima te sveučilištima u cijeloj Europi. Informacije o EU zakonodavstvu, pomoć pri transferu tehnologije ili u potrazi za poslovnim partnerom te informacijama o mogućnostima financiranja.
<http://www.een.hr/> - Enterprise Europe Network Hrvatska
http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm

Ostala izvozna tržišta

Hrvatski proizvođači koji žele izvoziti na tržišta izvan EU-a moraju poznavati zakonodavstvo i tehničke propise koji se primjenjuju u zemlji odredištu. Pri tome se preporuča koristiti usluge WTO/TBT informativne središnjice o tehničkim propisima, normama i postupcima za ocjenu sukladnosti Svjetske trgovinske organizacije smještene u Hrvatskom zavodu za norme (HZN).

Nadzor tržišta

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave („Narodne novine“ br. 148/13), od 1. siječnja 2014. godine prestao je s radom Državni inspektorat čije poslove u okviru djelokruga utvrđenog navedenim Zakonom preuzeli su Ministarstvo financija, Ministarstva gospodarstva, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo poljoprivrede i Ministarstvo turizma.

Sukladno citiranom Zakonu, Ministarstvo gospodarstva preuzelo je inspekcijske poslove Državnog inspektorata u području zaštite potrošača, energetike, rudarstva i opreme pod tlakom, a obavljanje tih poslova uređeno je Zakonom o inspekcijama u gospodarstvu (Narodne novine broj 14/14).

Preuzeti poslovi u Ministarstvu gospodarstva obavljaju se u okviru Uprave za inspekcijske poslove u gospodarstvu koja je ustrojena Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu ministarstva gospodarstva (Narodne novine broj 10/14.).

Inspekcijske poslove u području zaštite potrošača obavlja tržišna inspekcija.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave („Narodne novine“ br. 148/13) prestaje s radom Državni inspektorat čije poslove u okviru djelokruga utvrđenog navedenim Zakonom preuzimaju Ministarstvo financija, Ministarstva gospodarstva, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Ministarstvo poljoprivrede i Ministarstvo turizma.

Sukladno odredbi članka 11. stavka 3. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave Ministarstvo gospodarstva obavlja inspekcijske poslove u području energetike, rudarstva, opreme pod tlakom i zaštite potrošača.

Inspekcijske poslove u području zaštite potrošača obavlja tržišna inspekcija.

Inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocje-

njivanju sukladnosti (NN 80/13) i propisa donesenih na temelju ovog Zakona te Uredbe (EZ) br. 765/2008 i Uredbe (EZ) br. 764/2008, obavljaju tržišni inspektori Ministarstva gospodarstva.

Tržišna inspekcija Ministarstva gospodarstva obavlja inspekcijske nadzore kojima osigurava da se na tržište stavljaju samo sigurni proizvodi čije opće sigurnosne zahtjeve propisuje Zakon o općoj sigurnosti proizvoda (NN 30/09, 139/10) Zakonom o općoj sigurnosti proizvoda propisane su i obveze proizvođača i distributera, informiranje javnosti, poticanje dragovoljnih mjera te nadzor nad ispunjavanjem propisanih zahtjeva.

Na temelju Zakona o općoj sigurnosti proizvoda, Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o sustavu brze razmjene službenih obavijesti o proizvodima koji predstavljaju rizik za zdravlje i sigurnost potrošača (RAPEX) (NN 5/11) kojom se propisuje postupak i sadržaj brze razmjene službenih sustava o mjerama i radnjama glede proizvoda koji predstavljaju ozbiljan rizik za zdravlje i sigurnost potrošača, ali i o mjerama i radnjama glede proizvoda koji ne predstavljaju ozbiljan rizik za zdravlje i sigurnost potrošača. Navedena Uredba je stupila na snagu danom pristupa Republike Hrvatske u Europsku uniju te je uspostavljena razmjena informacija nadležnih tijela o sigurnosti proizvoda na tržištu.

RAPEX je sustav brze razmjene službenih obavijesti o mjerama i radnjama glede proizvoda koji predstavljaju ozbiljan rizik za zdravlje i sigurnost potrošača, ukoliko u zakonodavstvu Zajednice ne postoji poseban propis s istim ciljem, a sustav razmjene obavijesti odvija se kroz kontaktnu točku smještenu pri Ministarstvu gospodarstva.

Ujedno, Ministarstvo gospodarstva je nacionalni koordinator za primjenu ICSMS sustava koji je uspostavljen radi provedbe Uredbe (EZ) br. 765/2008, a isti sustav omogućava brze i pravovremene informacije o tijelima za nadzor tržišta i mjerama koje poduzimaju tijela zadužena za nadzor nad tržištem; bazu podataka koja pokriva sve nesukladne proizvode koji se nalaze u opticaju na europskom tržištu, uključujući i ažurirane podatke o proizvodima koji se ispituju; učinkovitu suradnju sa carinom i učinkovite načine informiranja javnosti o nesigurnim proizvodima.

Za razliku od RAPEX sustava, navedeni sustav omogućava informacije o svim proizvodima koji su u bazi podataka, bilo da se radi o sukladnim ili nesukladnim proizvodima te neovisno o stupnju rizika proizvoda. Pristup ovome sustavu imaju sva inspekcijska tijela koja su ujedno uključena i u RAPEX sustav.

Na temelju Zakona o općoj sigurnosti proizvoda, nadležno Ministarstvo donijelo je Pravilnik o obavješćivanju o proizvodu koji je opasan za potrošače (NN 55/10, 90/10) kojim se određuje obveza obavješćivanja, te oblik i sadržaj obavijesti koje moraju dostaviti proizvođači i distributeri ako na temelju informacija kojima raspolažu, utvrde da je proizvod koji su stavili na tržište, opasan za potrošače, te da nije sukladan s sigurnosnim zahtjevima.

Gospodarskim subjektima je također ostavljena mogućnost obavješćivanja o opasnim proizvodima koji su stavili na tržište putem poslovne aplikacije GPSD-Business Application dostupnoj na web stranici <https://webgate.ec.europa.eu/gpsd-ba/index.do> sukladno članku 5. stavak 3. Direktive o općoj sigurnosti proizvoda (2001/95/EC).

U vezi s proizvodnjom, stavljanjem na tržište ili na raspolaganje građevnih proizvoda sukladno Zakonu o građevnim proizvodima (NN 76/13) provode tržišni inspektori Ministarstva gospodarstva.

Ministarstvo gospodarstva će aktivno sudjelovati i u radu AdCo grupa za suradnju i PRO-SAFE. Te grupe okupljaju stručnjake iz raznih nacionalnih tijela za nadzor nad tržištem u pogledu razmjene informacija vezano za provedbu direktiva Novog pristupa i potiču bolju suradnju između tijela za nadzor nad tržištem.

PROSAFE (Product safety enforcement forum of Europe) je organizacija koja je osnovana od strane službenika koji provode nadzor koji se odnosi na sigurnost proizvoda, a rad navedene organizacije poduprijet je od strane EK i to DG Health and Consumer Protection i DG Enterprise i DG Internal Market.

Najčešća pitanja

1. Tko je dužan staviti CE oznaku?

Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i nadzor tržišta s obzirom na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93 (u daljnjem tekstu: Uredba 765/2008), a koja je od 1. srpnja 2013. godine direktno primjenjiva, **propisuje u članku 30. da oznaku CE smije staviti samo proizvođač ili njegov ovlaštenu zastupnik**. Oznaka CE, kako je prikazana u Prilogu II. Uredbe 765/2008, se stavlja samo na proizvode za koje je posebnim usklađenim zakonodavstvom Zajednice predviđeno njezino stavljanje i ne smije se stavljati ni na kakve druge proizvode

2. U kojem trenutku se stavlja oznaka CE na proizvod?

Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti (NN 80/13) između ostaloga propisuje:

- u članku 5. obveze proizvođača koji **kad stavlja svoj proizvod na tržište**, obavezan je osigurati da je njegov proizvod oblikovan i proizveden u skladu sa zahtjevima utvrđenim u propisima koji se odnose na taj proizvod, obavezan je sastaviti izjavu o sukladnosti i staviti oznaku sukladnosti, člankom 7. Zakona propisano je da je uvoznik obavezan prije **stavljanja proizvoda na tržište** utvrditi da je proizvođač proveo odgovarajući postupak ocjenjivanja sukladnosti, sastavio tehničku dokumentaciju i da proizvod nosi propisanu oznaku sukladnosti ili druge oznake da je praćen posebnim dokumentima. Također, članak 7. Zakona propisuje da je uvoznik obavezan na tržište Europske unije stavljati samo proizvod sukladan s odredbama propisa koji se primjenjuju na taj proizvod.

3. Može li proizvod bez CE oznake ući na teritorij EU (odnosno RH) tj. može li se naknadno staviti oznaka CE na proizvod?

Uredba 765/2008 u članku 27. između ostaloga propisuje da tijela ovlaštena za nadzor vanjskih granica obustavljaju puštanje u slobodni promet proizvoda na tržištu Zajednice ako tijekom provjera iz stavka 1. članka 27. Uredbe 765/2008 između ostaloga utvrde:

- da proizvod pokazuje značajke koje navode na sumnju da ispravno ugrađen, održavan i upotrebljavan proizvod predstavlja ozbiljan rizik za zdravlje, sigurnost, okoliš ili neki drugi javni interes iz članka 1. Uredbe,
- da proizvod nije praćen pisanom ili elektroničkom dokumentacijom koja se zahtijeva pripadajućim usklađenim zakonodavstvom Zajednice ili nije označen u skladu s tim zakonodavstvom,
- da je oznaka CE stavljena na proizvod na pogrešan ili obmanjujući način.

Gdje do informacija?

Popis relevantnih institucija u RH

HZN – Hrvatski zavod za norme

Tel.: (01) 6106 090
Faks.: (01) 6109 321
Email: hzn@hzn.hr
www: <http://www.hzn.hr/>

Ministarstvo gospodarstva

Tel.: (01) 610 6111
Email: info@mingo.hr
www: <http://www.mingo.hr/>

Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja

Tel.: (01) 3782 161
Faks.: (01) 3781 101
Email: graditeljstvo@mgipu.hr
www: <http://www.mgipu.hr/>

Ministarstvo unutarnjih poslova

Tel.: (01) 3788 390
Faks.: (01) 4887 109
Email: pitanja@mup.hr
www: <http://www.mup.hr/>

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava

Tel.: (01) 6109 245
Faks.: (01) 6109 171
Email: info@mrms.hr
www: <http://www.mrms.hr/>

Ministarstvo zdravlja

Tel.: (01) 4698 441, (01) 4607 541,
(01) 4698 327
Faks.: (01) 4607 631, (01) 4677 105
Email: pitajtenas@miz.hr
www: <http://www.zdravlje.hr/>

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

Tel.: (01) 6169 111
Email: info@mppi.hr
www: <http://www.mppi.hr/>

HAA – Hrvatska akreditacijska agencija

Tel.: (01) 6106 322
Faks.: (01) 6109 322
Email: akreditacija@akreditacija.hr
www: <http://www.akreditacija.hr/>

DZM – Državni zavod za mjeriteljstvo

Tel.: (01) 5630 011
Faks.: (01) 5630 010
Email: ured.ravnatelj@dzm.hr
www: <http://www.dzm.hr/>

Hrvatski registar brodova

Tel.: (021) 408 111
Faks.: (021) 358 159
Email: ech.coord@crs.hr,
fleet.services@crs.hr
www: <http://www.crs.hr/>

Popis relevantnih institucija u EU

CEN – Europski odbor za normizaciju koordinira izradu europskih norma

<https://www.cen.eu/cen/pages/default.aspx>

CENELEC – Europski odbor za elektrotehničku normizaciju koordinira izradu europskih norma u području elektrotehnike

<http://www.cenelec.eu/>

ETSI - Europski institut za telekomunikacijske norme koordinira izradu europskih norma u području telekomunikacija

<http://www.etsi.org/>

EURAMET – Europska udruga nacionalnih mjeriteljskih instituta (www.euramet.org) koordinira suradnju europskih Nacionalnih mjeriteljskih instituta (NMI) na područjima kao što su istraživanje mjeriteljstva, mogućnost povezivanja mjerenja s međunarodnim sustavom jedinica (SI), međunarodno priznavanje nacionalnih mjeriteljskih normi te osposobljenost za umjeravanje i mjeriteljstvo (CMC) njegovih članova

<http://www.euramet.org/index.php?id=homepage>

EA – Europska suradnja na akreditaciji koordinira i nadzire rad svih nacionalnih akreditacijskih tijela, poput hrvatskoga HAA-a

<http://www.european-accreditation.org/>

EOQ – Europska organizacija za kvalitetu europska interdisciplinarna organizacija, teži unapređenju upravljanja kvalitetom

<http://www.eoq.org/home.html>

EuroLab – Europska organizacija nacionalnih udruga za mjerenje, ispitivanje i analitičke laboratorije predstavlja, koordinira i ubrzava razmjenu informacija te promiče usluge europskih laboratorija

<http://www.eurolab.org/>

WELMEC – Europska suradnja u području zakonskog mjeriteljstva (European Cooperation in Legal Metrology) temelji se na principu usklađenog i dosljednog pristupa zakonskom mjeriteljstvu

<http://www.welmec.org>

Popis relevantnih institucija na međunarodnoj razini

ISO – Međunarodna organizacija za normizaciju glavno je tijelo za koordinaciju nastanka i širenja formalnih međunarodnih norma u gotovo svim sektorima djelatnosti, osim elektrotehničkih i telekomunikacijskih norma

<http://www.iso.org/iso/home/>

IEC – Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo glavno je tijelo za koordinaciju nastanka i širenja međunarodnih norma za elektrotehniku, elektroniku i srodne tehnologije <http://www.iec.ch/>

www.iec.ch/

ILAC – Međunarodna organizacija za akreditaciju laboratorija osnovana je kako bi pridonijela uklanjanju tehničkih zapreka trgovini

<https://www.ilac.org/>

OIML – Međunarodna organizacija za zakonsko mjeriteljstvo osnovana je na temelju ugovora zemalja koje aktivno sudjeluju u tehničkim aktivnostima; objavljuje smjernice za proizvodnju i korištenje mjernih instrumenata za primjenu zakonskog mjeriteljstva

<http://www.oiml.org/>

WTO – Svjetska trgovinska organizacija (World Trade Organization) osnovana je 1995. godine kao jedina međunarodna organizacija koja se bavi pravilima međunarodne trgovine između država. WTO provodi GATT-ova pravila primjenjujući načela nediskriminacije između trgovačkih partnera i jednakosti postupanja za uvoznu i domaću robu na unutrašnjemu tržištu. Pravila WTO-a obuhvaćaju i usluge, investicije i prava intelektualnog vlasništva. Republika Hrvatska član je WTO-a od 30. studenog 2000. godine

<http://www.wto.org/>

Publikacije dostupne u elektroničkome formatu

Small Business Act for Europe

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:EN:PDF>

Blue Guide on the implementation of EU product rules 2014

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/documents/internal-market-for-products/new-legislative-framework/index_en.htm#h2-3

Uključivanje MSP-a u normizaciju

<http://www.hzn.hr/UserDocImages/pdf/Ukljucivanje%20MSP%20u%20normizaciju.pdf>

10 dobrih razloga za MSP-ove

<http://www.iso.org/iso/10goodthings.pdf>

Norme kao podrška razvoju, konkurentnosti i inovacijama

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/regional-sme-policies/documents/no.2_sme_standards_en.pdf

Tehnički propisi – Preporuke za njihovu izradbu i provedbu

http://www.ptb.de/de/org/q/q5/docs/broschueren/broschuere_Guide1_Technical_regulations_croat.pdf

Publikacije HZN-a

<http://www.hzn.hr/default.aspx?id=197>

Poveznice na internetske stranice s dodatnim informacijama

Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO) i MSP

<http://www.iso.org/iso/home/about/iso-and-smes.htm>

Direktive novoga pristupa

<http://www.newapproach.org>

Usklađene europske norme

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/harmonised-standards/index_en.htm

Oznaka CE

<http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/cemarking/>

Popis tijela za ocjenjivanje sukladnosti u RH

<http://www.nn.hr/Default.aspx>

Popis akreditiranih tijela u RH

<http://www.akreditacija.hr/registar>

Ministarstvo poduzetništva i obrta

Ulica grada Vukovara 78

10000 Zagreb

Tel.: 01 610 61 11

Fax.: 01 610 69 21

provedba@minpo.hr

www.minpo.hr

Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije

Ulica grada Vukovara 284 (objekt C)

10000 Zagreb

Tel.: 01 459 12 45

Fax.: 01 459 10 75

info@safu.hr

www.safu.hr

Poboljšavanje informiranosti hrvatske poslovne zajednice

BIZimpact II

Savska cesta 41/VI kat

10000 Zagreb

Tel.: 01 798 09 82

Fax.: 01 798 09 82

info@bizimpact.hr

www.bizimpact.hr

Za dodatne informacije o EU fondovima posjetite:

www.strukturnifondovi.hr

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost
Ministarstva poduzetništva i obrta

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA